

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»

Факультет соціо-психологічної діяльності, реабілітації
та професійної освіти

Кафедра інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

методичні рекомендації до написання, оформлення та підготовки до
захисту кваліфікаційних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня
вищої освіти зі спеціальності 032 «Історія та археологія»

Рекомендовано поширення в мережі «Інтернет»
вченою радою Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
(протокол № 6 від 28 лютого 2025 р.)

Кваліфікаційна робота: методичні рекомендації до написання, оформлення та підготовки до захисту кваліфікаційних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 032 «Історія та археологія» / А. Ю. Скрипник, Г. Г. Кучеров, Т. А. Марчак Кам'янець-Подільський : НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2025. 50 с.

Укладачі:

Скрипник А. Ю., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»;

Кучеров Г. Г., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»;

Марчак Т. А., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»;

Відповідальний за випуск: Скрипник А. Ю., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»;

Рецензенти:

Любчик І. Д., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри українознавства і філософії Івано-Франківського національного медичного університету;

Нестеренко В. А., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри права, професійної та соціально-гуманітарної освіти, ЗВО «Подільський державний університет».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
РОЗДІЛ 2. ВИБІР НАПРЯМУ ДОСЛІДЖЕННЯ, ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ І ПОРЯДОК ЇЇ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗА СТУДЕНТОМ.....	8
РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ І СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	9
3.1. Порядок написання кваліфікаційної роботи.....	9
3.2. Права і обов'язки здобувача вищої освіти.....	13
3.3. Права і обов'язки наукового керівника.....	14
РОЗДІЛ 4. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	15
4.1. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	15
4.2. Типові помилки при написанні та оформленні магістерських робіт ..	17
РОЗДІЛ 5. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	18
5.1. Перевірка на плагіат і підготовка до захисту	18
5.2. Попередній захист	19
5.3. Настанови щодо захисту кваліфікаційної роботи	20
5.4. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	21
5.5. Наслідки порушення вимог щодо написання чи захисту кваліфікаційної роботи	24
ДОДАТКИ.....	27
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	47
РЕКОМЕНДОВАНІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ.....	49

ВСТУП

У системі університетської підготовки фахових істориків вагоме місце посідає виконання комплексу письмових робіт, починаючи від рефератів, курсових і до кваліфікаційних (бакалаврських, дипломних і магістерських) праць. Їхнім завданням є виробити у студентів навички самостійної дослідницької роботи, навчити працювати з історичними джерелами та літературою, формувати на цій основі обґрунтовані висновки й оцінки, уміти викладати свої міркування письмово, тобто опанувати фахові якості історика-науковця. Окрім того, у процесі підготовки й написання письмових робіт здійснюється практичний індивідуальний зв'язок між викладачем і студентом, між науковим керівником й істориком-початківцем, що має визначальний вплив на подальше формування особистості професіонала.

Магістр – це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста здобув поглиблені спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі. Магістр повинен мати широку ерудицію, фундаментальну наукову базу, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації, бути спроможним до творчої науково-дослідницької і науково-педагогічної діяльності.

Магістерська освітньо-професійна програма включає в себе дві складові – освітню і науково-дослідницьку. Зміст науково-дослідницької роботи магістра визначається індивідуальним планом. Одночасно призначається науковий керівник, котрий повинен мати науковий ступінь і (або) вчене звання і працювати в даному ЗВО.

Кваліфікаційна робота магістра повинна містити принципово новий матеріал або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій або у новому аспекті із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, доцільність використання яких обґрунтовується у кожному конкретному випадку. В роботі мають бути наведені вагомі та переконливі докази на користь обраного підходу, всебічно і коректно проаналізовано протилежні йому точки зору.

Завдання кваліфікаційних робіт магістрантів:

- закріпити і поглибити знання набуті студентами упродовж навчання;
- сформувати навички пошуку необхідних джерел і матеріалів, самостійної роботи з фаховою літературою;
- сформувати у магістрантів уміння чітко, послідовно й грамотно письмово викладати теоретичні положення;
- розвинути вміння аналізувати, узагальнювати і робити висновки;
- сформувати навички презентації результатів власного дослідження та аргументації його основних положень.

У **результаті написання** кваліфікаційної наукової роботи здобувач повинен **знати**:

- основні засади планування наукової роботи;
- правила проведення наукових досліджень;
- базові вимоги до оформлення результатів наукових розвідок;

вміти:

- аналізувати теоретичний та практичний матеріал певної галузі філології;
- обґрунтувати власні висновки та стисло і чітко їх формулювати;
- оформляти кваліфікаційні наукові роботи відповідно до існуючих вимог.

Рекомендації підготовленні на підставі Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів Міністерства освіти і науки України, «Положення про організацію освітнього процесу (рівень вищої освіти) (2024 р.)», «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії у Навчально-реабілітаційному закладі вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» (2022 р.), а також узагальненого досвіду, нагромадженого викладачами-істориками НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Підготовка фахівця на другому рівні вищої освіти за освітньою програмою 032 «Історія та археологія» забезпечує повну вищу освіту. Навчання проводиться за освітньо-професійною програмою, яка зорієнтована на підготовку фахівців для роботи в державних і недержавних закладах.

Під час навчання за названою програмою здобувач вищої освіти отримує поглиблені спеціальні теоретичні знання та практичні навички дослідження в галузі історії та археології.

Після засвоєння освітньо-професійної програми підготовки здобувача на другому рівні вищої освіти кінцевим етапом навчання у закладі вищої освіти є виконання та захист дипломної роботи. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти завершує його підготовку в інституті. Вона є оригінальним, завершеним науковим дослідженням у галузі історії та археології, має внутрішню єдність та містить сукупність результатів, положень, що пропонуються для публічного захисту.

Кваліфікаційна робота виконується під керівництвом наукового керівника. Завдання наукового керівника – забезпечити якісне і своєчасне виконання магістерської роботи. Науковий керівник надає методичну допомогу в формулюванні теми, розробці методики та плану проведення дослідження, виборі теми дослідження. Він допомагає підібрати та опрацювати літературу, нормативні акти та закони, довідкові та архівні матеріали, інші джерела відповідно до теми магістерської роботи. Науковий керівник систематично

консультує магістранта. Керівник допомагає в усуненні недоліків подає відгук та підписує магістерську роботу після її написання. Також науковий керівник бере участь в процесі попереднього розгляду (попереднього захисту) роботи на кафедрі, організовує підготовку магістранта до захисту магістерської роботи.

Кваліфікаційна робота – це атестаційна випускна робота, що є нормативною формою державної атестації випускників. Вона відіграє роль кваліфікаційного документа, на підставі якого екзаменаційна комісія (ЕК) визначає рівень кваліфікації випускника, оволодіння ним теоретичними знаннями, набуття практичних навичок, що стосуються педагогіки вищої школи і, відповідно, присвоює її автору кваліфікацію та видачу диплома фахівця освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Кваліфікаційна робота має відповідати таким **вимогам**:

- висвітлювати проблему, що розроблена недостатньо, або певний аспект відомої проблеми, тобто бути актуальною;
- мати чітку побудову і логічну послідовність викладу матеріалу;
- ґрунтуватися на використанні адекватних меті дослідження методів;
- містити переконливу аргументацію за допомогою графічного матеріалу, табличних засобів узагальнення даних;
- приводити до обґрунтованих рекомендацій і доказових висновків.

У процесі написання роботи здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти **мають**:

- вивчати законодавчі і нормативні акти, наукову та академічну літературу вітчизняних і закордонних авторів для теоретичного обґрунтування сутності досліджуваного явища, його форм, напрямів, чинників та ін.;
- збирати, узагальнювати і аналізувати фактичні дані щодо об'єкта дослідження для виявлення тенденцій і закономірностей розвитку досліджуваного явища або процесу;
- обґрунтовувати конкретні пропозиції з удосконалення досліджуваного процесу або явища з використанням необхідної методологічної бази.

Написання кваліфікаційної роботи починається з вибору теми дослідження. Тема дослідження може бути обрана з переліку тем, запропонованих випусковою кафедрою або обрана магістрантом самостійно (за умови обґрунтування її актуальності і доцільності або заявки закладу вищої освіти, установи, відомства). **Додаток Н.**

Під час розробки тематики кваліфікаційних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти викладачі випускової кафедри враховують: ступінь вирішення запропонованих для дослідження проблем; можливість одержання необхідних даних для написання кваліфікаційної роботи; інтерес і потреби закладу вищої освіти, установи, відомств, на матеріалах яких виконуються кваліфікаційні роботи; напрям науково-дослідної діяльності випускової кафедри; здібності здобувачів, рівень їхньої теоретичної і практичної підготовки тощо.

Тематика кваліфікаційних робіт, яка щорічно розробляється випусковою кафедрою, та наукові керівники затверджуються Наказом ректора ЗВО.

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно дотримуватися принципів академічної доброчесності. Згідно з Законом України «Про освіту», стаття 42, академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Працюючи над магістерською роботою магістрант обов'язково повинен дотримуватися «Кодексу академічної доброчесності Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» від 28 січня 2022 р.

У «Кодексі» основними видами порушень академічної доброчесності **зазначені:**

Академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час поточного чи підсумкового контролю.

Обман – надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Хабарництво – це надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти, відсутність об'єктивних критеріїв оцінювання, невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему оцінювання результатів навчання.

Кваліфікаційна робота магістра повинна бути виконана державною (українською) мовою. До захисту кваліфікаційних робіт магістра допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану, пройшли і захистили всі види практик, передбачених навчальним планом, подали у встановлений термін кваліфікаційну роботу магістра, мають позитивний відгук наукового керівника та рецензію викладачів вищих навчальних закладів, співробітників науково-дослідних установ або підприємств, які спеціалізуються на вирішенні проблем,

споріднених з темою роботи (за профілем практичної спрямованості кваліфікаційної роботи магістра).

Магістерська робота характеризується всіма ознаками наукової праці. Науковий аспект магістерської роботи визначає її зміст й відрізняє магістерську роботу від звичайного реферату, у якому викладаються (з посиланнями на авторів) думки інших науковців. Без проведення наукового дослідження магістерська робота неможлива. Це, зокрема, означає, що магістерська робота повинна генерувати нову чи відносно нову інформацію.

РОЗДІЛ 2. ВИБІР НАПРЯМУ ДОСЛІДЖЕННЯ, ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ І ПОРЯДОК ЇЇ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗА СТУДЕНТОМ

Тематика кваліфікаційних (дипломних) робіт розробляється на Кафедрі інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук НРЗВО КПДІ, затверджується на її засіданні і доводиться до відома здобувачів. Тематика робіт має щорічно коригуватися з урахуванням нагромадженого на кафедрі досвіду, побажань роботодавців і фахівців, які здійснюють керівництво і рецензують роботи.

Тему кваліфікаційної (дипломної) роботи здобувачу може визначити й викладач. Якщо викладач веде дослідну роботу з певної проблеми, то він залучає до її розробки і здобувачів, запропонувавши їм для творчого пошуку перелік конкретних тем. Також, здобувач може обрати тему кваліфікаційної роботи самостійно, якщо вона за його переконанням сприятиме подоланню проблем і труднощів, що виникали у нього під час фахової практики чи в процесі його практичної діяльності. Обирати тему без погодження з кафедрою не дозволяється.

Тема кваліфікаційної роботи повинна мати значення для професійної підготовки здобувача, характеризуватися теоретичною та практичною значущістю, відображати реальні та актуальні проблеми сучасної історичної науки, носити інтегративний характер, що відображає зміст фахових та загальнопрофесійних дисциплін. Формулювання теми кваліфікаційної роботи повинно орієнтувати не тільки на теоретичну розробку певної наукової проблеми, але й на вирішення актуальних питань історичної та археологічної практики. Рекомендується вибирати не загальні, а більш вузькі теми, оскільки роботи, присвячені широким темам, бувають поверхневими і недостатньо самостійними, натомість вузька тема опрацьовується більш глибоко і детально. У міру ознайомлення з матеріалом здобувачу відкриваються такі сторони проблеми, про які він раніше не підозрював. Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт представлена у **Додатку Н**.

Тему здобувач вибирає, керуючись своїми інтересами і схильностями та враховуючи власний досвід і матеріали, якими він володіє. Можна обрати тему і з метою поглибленого вивчення найбільш актуальних питань теорії та

практики історичних дисциплін. Як правило, кваліфікаційні (дипломні) роботи виконуються на експериментальному матеріалі, отриманому під час фахової та переддипломної практик. Тому здобувачу вже в період підготовки до проходження першої практики бажано визначитися з методиками дослідження.

Кваліфікаційні (дипломні) роботи можуть виконуватись за тематикою, яку замовлятимуть державні установи, освітні й соціальні структури, що уклали із Інститутом угоди про співпрацю.

Після вибору теми, на засіданні кафедри затверджується тема роботи здобувача на підставі поданої ним заяви на ім'я завідувача випускової кафедри та її керівник. Подальші зміни у формулюванні назви кваліфікаційної роботи аргументуються письмовою заявою здобувача, погоджуються з науковим керівником не пізніше трьох місяців до захисту. У цьому випадку потрібно обґрунтувати таку зміну та отримати дозвіл випускової кафедри працювати над обраною темою.

Після вибору теми здобувач звертається до свого наукового керівника за консультацією. Дуже важливо, щоб здобувач самостійно ще до зустрічі з науковим керівником спробував розробити план своєї кваліфікаційної роботи, добре обміркував і чітко уявив собі хід її виконання. Це сприятиме тому, що консультування пройде конструктивніше, а науковий керівник зможе зважити і врахувати здібності здобувача, рівень його підготовленості до виконання цієї роботи, а отже, зробити правильні висновки про те, яку власне допомогу необхідно надавати здобувачу у ході виконання роботи. **Додаток Б.**

Кваліфікаційну роботу здобувач виконує самостійно, користуючись консультаціями керівника і звітуючи перед ним у міру виконання її окремих частин і роботи в цілому.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ І СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Порядок написання кваліфікаційної роботи

Зміст кваліфікаційної роботи магістранта має чітко, лаконічно і точно передавати її фактографічне і теоретичне наповнення. Він містить назви розділів і підрозділів із вказанням початкових сторінок кожного зі структурних елементів роботи.

Розділи нумеруються арабськими цифрами (1, 2, 3 тощо) і виділяються прописним (великим) шрифтом. Підрозділи мають подвійну нумерацію. Перша цифра якої вказує на порядковий номер розділу, а друга – на порядковий номер підрозділу у межах розділу. Назви підрозділів подаються малими літерами. Необхідними елементами змісту роботи є також: ВСТУП, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, РОЗДІЛИ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ та ДОДАТКИ. **Додаток Г.**

Перелік умовних скорочень містить використані в роботі умовні скорочення, наприклад, – ООН – Організація об'єднаних націй.

ВСТУП кваліфікаційної роботи має відповідати встановленим параметрам. Його обов'язковими елементами є обґрунтування актуальності теми,

визначення об'єкта, предмета, мети і дослідницьких завдань, аналіз стану дослідження проблеми. Рекомендації щодо цих та інших елементів вступу типові для кваліфікаційних робіт.

Крім того, у вступі здобувач має визначити і сформулювати **наукову новизну** своєї роботи, а також її теоретичне та практичне значення.

Неодмінно зазначаються публікації здобувача, якщо такі були (як індивідуальні, так і колективні) у наукових періодичних виданнях, що відповідають спеціальності, в процесі роботи над кваліфікаційною роботою магістра і відображають його результати. Засвідчується також участь здобувача вищої освіти у міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, що підтверджується публікацією у відповідних збірниках; наявність призових місць в міжнародних або II турі Всеукраїнських конкурсів наукових робіт та Всеукраїнських студентських олімпіад протягом періоду навчання; участь здобувача вищої освіти у виконанні науково-дослідної теми кафедри, зареєстрованої в УкрІНТЕІ, що підтверджується копією списку виконавців та результатами наукових здобутків зі звіту про виконання науково-дослідної теми. Вступ завершується короткою характеристикою структури роботи: зазначенням кількості розділів, підрозділів, позицій літератури у списку, сторінок загального обсягу роботи та її основного тексту.

ВИСНОВКИ. Це теоретично вагома частина, яка у лаконічній, концентрованій формі – на 2-3-х сторінках тексту – підводить підсумки усієї роботи здобувача. У висновках мають бути показані найважливіші наукові та практичні результати магістерського дослідження.

Передусім – формулюється, яке саме наукове завдання отримало розв'язання в ході виконання роботи та яке її значення для науки і практики. Тобто, – чітко встановлюється ступінь наукової новизни роботи. Далі – розкриваються, характеризуються конкретні здобутки, які дозволили зробити зазначений висновок. Як правило, вони відповідають розв'язанню дослідницьких завдань, визначених у вступі, і корелюються зі змістом окремих розділів (підрозділів) роботи. При написанні висновків студент має уникнути спокуси повтору висновків окремих розділів (підрозділів). Завдання автора – піднятися до вищого рівня узагальнень над вже зробленими висновками. Це непросте завдання, але його вирішення є одним із найбільш цінних надбань молодого науковця, розкриваючи його творчий потенціал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ надійність фактографічної та теоретичної бази дослідження, її ґрунтовність, широту, достатність, а відтак дає можливість формувати уявлення про релевантність результатів дослідження. Він формується в алфавітному порядку і має наскрізну нумерацію. «Список використаних джерел та літератури» формують мовою оригіналу спочатку кирилицею, потім латиною. Важливу увагу потрібно приділити огляду новітніх джерел (за останні 3-5 років), як показнику інформованості автора про сучасний стан дослідження проблеми. В роботі не можна використовувати літературу, опубліковану за часів СРСР або у РФ.

Список укладається за вимогами Національного стандарту України ДСТУ 8302 : 2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні

положення та правила складання», даючи чітке уявлення про автора публікації, її повну назву, місце у збірнику чи журналі, номер випуску, рік видання, видавництво, кількість сторінок тощо. **Додаток Е.**

Джерелами в кваліфікаційній роботі магістра за спеціальністю 032 «Історія та археологія» можуть бути: документи державних органів та збірки законів; документи політичних партій, організацій, груп; преса; праці стародавніх авторів; мемуари; листи приватних осіб; статистичні матеріали; загальні та конкретні монографії, наукові статті у часописах, журналах, збірниках, інтернет-виданнях та ін., якщо вони є об'єктом і предметом дослідження. Кількість позицій у списку джерел строго не регламентується. Це залежить від теми роботи, тривалості і глибини розробки цієї теми студентом. Рекомендується залучати до дослідження не менше 45-50 позицій джерел. **Додаток Ж.**

Додатки не є необхідним елементом кваліфікаційної роботи магістра. Проте вони значно розширюють можливості дослідника проілюструвати, унаочнити окремі аспекти своєї роботи чи показати її результативність. Додатки також дають вагомий матеріал для оцінювання якості магістерської роботи, креативності підходів магістранта до вирішення дослідницьких завдань, а відтак можуть суттєво впливати на оцінку виконаної роботи. Оформлення додатків вимагає від магістранта уміння складати їхні заголовки, з належною повнотою відображаючи інформацію, яку прагне передати автор. А це справа доволі скрупульозна, оскільки інформативно важливими можуть бути деталі, скажімо: авторство проєкту, його точна назва, місце, час події, її формат, вид документа тощо. Тому застерігаємо здобувачів від легковажного підходу до формулювання заголовків або намагання подати додатки без заголовків.

Якщо додаток, вміщений у магістерській роботі не є авторським, неодмінно має бути також посилання на джерело інформації. Форма посилання має бути аналогічною до системи посилань в основній частині роботи.

Структура магістерської роботи. Традиційно магістерська робота, як і будь-яка інша наукова робота, поділяється на вступну та основну частину.

Вступна частина повинна мати такі структурні елементи: титульний аркуш, анотацію, зміст, перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів.

Основна частина містить такі структурні одиниці: вступ; основний текст роботи, що переважно складається з **двох чи трьох розділів**; висновки; список використаних посилань; додатки.

Структурні елементи «титульний аркуш», «зміст», «анотація», «вступ», «основна частина», «висновки», «список використаних посилань» є обов'язковими.

Вимоги до структурних елементів магістерської роботи:

Титульний аркуш. Титульний аркуш є першою сторінкою магістерської роботи і становить основне джерело бібліографічної інформації, необхідної для подальшої обробки та пошуку документа.

Титульний аркуш містить (у такій послідовності):

назву міністерства та закладу вищої освіти, де виконано магістерську роботу;

гриф допущення до захисту;

прізвище, ім'я, по батькові автора роботи (у називному відмінку);

повну назву роботи;

шифр і назву спеціальності;

відомості про наукового керівника;

результати захисту магістерської роботи і підпис голови ЕК;

місто та рік виконання.

Зразок оформлення титульного аркуша надається у **Додатку А**.

Анотація магістерської роботи. Викладення матеріалу в анотації повинно бути стислим і точним. Необхідно використовувати синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів, уникати складних граматичних зворотів. Потрібно використовувати стандартизовану термінологію, уникати маловідомих термінів і символів.

В анотації, обсяг якої нараховує приблизно 600 знаків, зазначаються:

- прізвище та ініціали магістранта, назва магістерської роботи, спеціальність (шифр і назва), назва спеціалізації (за потреби), установа, де відбуватиметься захист, місто, рік;

- основний зміст та результати дослідження;

- ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у магістерській роботі) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5-7.

Анотація має бути написана українською та однією з іноземних мов (найчастіше – англійською мовою). При написанні латиницею прізвища та імені студента слід використовувати варіант написання як у закордонному паспорті або при відсутності його згідно з заявою на транслітерацію та постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 року №55 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею». Зразок оформлення анотації надається у **Додатку В**.

Перелік умовних позначень (за необхідності). Усі використані в роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни пояснюють у переліку, розміщеному безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Незважаючи на наявність списку, за першої появи цих елементів у тексті роботи наводять їхнє розшифрування у круглих дужках.

Перелік друкують у дві колонки, у яких ліворуч за абеткою наводять, наприклад, скорочення, праворуч – їхнє детальне розшифрування. Якщо у роботі спеціальні терміни, скорочення символи, позначення тощо повторюються менше ніж три рази, указаний перелік не складають, а їхнє розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

Вступ до кваліфікаційної роботи – невід’ємна частина роботи, у якій стисло дають власну оцінку сучасного стану аналізованої проблеми, указуючи на практично виконані/невиконані завдання, наукові підходи, що вже застосовуються у цій сфері наукових розвідок, напрацювання провідних учених і фахівців, світові тенденції та інноваційний зарубіжний досвід стосовно

виконання поставлених завдань, обґрунтування доцільності здійснення такого наукового дослідження. У вступі формулюють актуальність вибраної теми, мету і завдання дослідження, об'єкт та предмет дослідження, вибрані методи, практичну значимість отриманих результатів, зазначають інформацію про апробацію результатів роботи, власні публікації. Орієнтовний обсяг вступу – 2-4 сторінки друкованого тексту залежно від типу кваліфікаційної роботи.

Основна частина роботи – це її головна складова, що містить виклад сучасних відомостей і уявлень про об'єкт (предмет) дослідження або опис розробок (напрацювань), які є необхідними та достатніми для розкриття змісту проведених наукових пошуків й отриманих результатів (опис методології дослідження, характеристик і/або властивостей об'єкта (предмета) дослідження, основних принципових рішень і механізмів, що забезпечують їхню реалізацію та забезпечують комплексне виконання поставлених перед дослідником завдань). Основна частина складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. У розділах детально розглядають методику, інструментарій і техніку дослідження, узагальнюють результати.

Зміст розділів основної частини повинен точно відповідати темі роботи, її меті та завданням. Основна частина бажано має містити три розділи. Кафедри, що відповідальні за реалізацію освітньої програми, можуть конкретизувати вимоги до обсягу та структури основної частини кваліфікаційної роботи, враховуючи особливості наукових досліджень у конкретній галузі (сфері) наукової або професійної діяльності.

Висновки до кваліфікаційної роботи загалом розміщують безпосередньо після її основної частини, починаючи з нової сторінки. У них наводять отримані особисто автором основні наукові і практичні результати, що розкривають ступінь досягнення мети та виконання завдань кваліфікаційної роботи, їхню науково-теоретичну цінність і прикладну значущість, відображають позитивні та негативні сторони запропонованих рішень і розробок, порівнюють їх із попередніми науковими здобутками, рішеннями (розробками), формулюють рекомендації щодо наукового і практичного використання одержаних результатів. Висновки повинні займати приблизно 2-5 сторінок.

3.2. Права і обов'язки здобувача вищої освіти

Здобувач зобов'язаний:

- чітко дотримуватися графіка виконання кваліфікаційної роботи, а у випадках його порушення давати аргументовані пояснення науковому керівникові або завідувачу кафедри;
- подавати відповідно до графіка науковому керівникові текст кваліфікаційної роботи частинами та в завершеному вигляді;
- оформити кваліфікаційну роботу відповідно до Національних стандартів і технічних вимог;
- дотримуватися вимог нормативних документів щодо академічної доброчесності, персонально відповідати за наявність академічного плагіату в кваліфікаційній роботі;

– аргументовано й тактовно реагувати на зауваження наукового керівника та рецензента, давати обґрунтовані відповіді на запитання членів Екзаменаційної комісії та присутніх на публічному захисті кваліфікаційної роботи.

Здобувач має право:

- пропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з обґрунтуванням її актуальності;
- обирати наукового керівника;
- порушувати питання перед кафедрою про заміну наукового керівника, якщо для цього є вагомі підстави;
- мати повний доступ до всіх інформаційних баз даних та ресурсів НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»;
- користуватися допомогою наукового керівника в підготовці кваліфікаційної роботи;
- ознайомитись із рецензіями на свою кваліфікаційну роботу до її захисту.

3.3. Права і обов'язки наукового керівника

Кафедра інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук призначає наукових керівників кваліфікаційних робіт, як правило, із числа професорів та доцентів НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». В окремих випадках, виходячи зі специфіки теми кваліфікаційної роботи, за погодженням із першим проректором, керівниками можуть бути призначені висококваліфіковані фахівці із галузі, що відповідає темі кваліфікаційної роботи. Наукова спеціальність, вчене звання керівника, його наукові інтереси повинні відповідати тематиці кваліфікаційних робіт, для виконання яких він призначений як науковий керівник. Рішення про призначення наукового керівника кафедра ухвалює одночасно із затвердженням теми кваліфікаційної роботи.

Керівник кваліфікаційної роботи має наступні обов'язки:

- надавати здобувачеві допомогу у виборі й обґрунтуванні теми, складанні плану та визначенні етапів виконання роботи, доборі джерел та обранні методів дослідження, написанні, оформленні роботи, підготовці її до публічного захисту тощо;
- надавати допомогу у складанні індивідуального плану роботи та контролювати його виконання;
- проводити систематичні консультації для окремих здобувачів та семінари для групи здобувачів, що виконують кваліфікаційні роботи на споріднені за змістом чи характером теми;
- протягом усього періоду виконання роботи на основі аналізу підготовлених здобувачем матеріалів контролювати цей процес та періодично інформувати кафедру про стан підготовки роботи;
- надавати допомогу здобувачеві в підготовці наукових публікацій за результатами дослідження і сприяти їх опублікуванню у фахових виданнях, матеріалах наукових конференцій, симпозіумів, круглих столів та ін.;

- створювати атмосферу академічної доброчесності при організації наукової роботи зі здобувачем;
- надати об'єктивний письмовий відгук про кваліфікаційну роботу здобувача (з висновком щодо можливості її захисту) не пізніше як за два тижні до захисту на засіданні екзаменаційної комісії.

Науковий керівник має право:

- ознайомитися з рецензією на кваліфікаційну роботу здобувача до її захисту;
- брати участь у відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, на якому захищається кваліфікаційна робота, підготовкою якої він керував;
- Якщо захист визнається незадовільним й Екзаменаційна комісія дає згоду на повторний захист роботи без зміни теми, науковий керівник надає здобувачеві необхідну допомогу в доопрацюванні роботи.

РОЗДІЛ 4. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

Обсяг магістерської роботи складає 70-80 сторінок друкованого тексту на папері формату А4 (без врахування списку використаних джерел та літератури, додатків), набраних на комп'ютері в текстовому редакторі Word шрифт Times New Roman, кегль 14, надрукований через 1,5 інтервали. Поля: згори і знизу - 20 мм, праворуч - 30 мм, ліворуч - 10 мм. Виходячи з того, що висновки є досить лаконічними (3-4 сторінки), а вступ має бути меншим, аніж розділ, в середньому обсяг складових частин роботи повинен мати такі пропорції:

Вступ - 5-6 сторінок, три розділи по 12-15 сторінок, висновки - до 4 сторінок.

Заголовки структурних частин магістерської роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами з вирівнюванням по центру симетрично до тексту. Заголовки підрозділів, пунктів та підпунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Кожна структурна частина магістерської роботи починається з нової сторінки.

Нумерація сторінок магістерської роботи починається з титульного аркуша, однак номер на першій сторінці не ставиться. На наступних сторінках номер повинен розташовуватись у правому куті верхнього поля сторінки.

Не слід друкувати 1. ВСТУП, або 7. ДОДАТКИ. Номер розділу вказують після слова «РОЗДІЛ» арабською цифрою з крапкою після неї. Заголовок розділу друкують з нового рядка.

Наприклад:

РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ НАСЕЛЕННЯ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Підрозділи нумерують в межах розділів. Номер підрозділу складається з номеру розділу та порядкового номеру підрозділу. Після них ставляться крапки. Наприклад, назва другого підрозділу третього розділу оформлюється наступним чином:

3.2. Зміни соціальної структури населення регіону наприкінці XVIII - на початку XIX ст.

За аналогічною схемою, шляхом додавання порядкового номера до номера підрозділу, оформлюють нумерацію пунктів та підпунктів.

Таблиці та ілюстрації вміщують на сторінках магістерської роботи або виносять у додатки. Кожна таблиця, ілюстрація, схема повинна мати назву та порядковий номер, які розміщують над таблицею, ілюстрацією, схемою. **Додаток Д.**

Посилання на джерела у тексті магістерської роботи слід позначати у квадратних дужках порядковим номером за переліком у списку джерел та літератури. Наприклад, «у багатьох роботах...» [18-21]. Якщо необхідно послатися на декілька робіт, то їх розділяють комами. Наприклад, «окремі автори у своїх студіях...» [14, 36, 99, 153]. В разі, якщо необхідно зробити посилання на конкретні сторінки монографії, журнальної статті, архівної справи у посиланні додається номер сторінки чи аркуша архівної справи, які відділяються від номеру у списку джерел та літератури комою. Наприклад, [18, с. 269], або [25, арк. 36-36 зв.]. Коли необхідно послатися одночасно на декілька джерел, їхні номери розділяються крапкою з комою. Наприклад, [22, с. 48; 59, арк. 1; 56, с. 225-228].

Посилання на додатки також вміщуються в тексті роботи у дужках. Наприклад (Додаток А). Додатки слід позначати послідовно літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Кожен додаток починається з нової сторінки.

Оформлення списку використаних джерел та літератури у магістерській роботі з історії має свою специфіку. Список використаних джерел та літератури – це перелік, складений за принципами та правилами бібліографічного опису. Тому, якщо в огляді джерел та літератури недоцільно застосовувати класифікацію за місцем збереження джерел та літератури або поділяти джерела на неопубліковані та опубліковані, то у бібліографічному описі це є звичайною практикою, яка дозволяє впорядкувати і чітко представити вашу джерельну базу та літературу у зручному для використання вигляді. Спочатку вміщується перелік джерел, які поділяють на неопубліковані та опубліковані. Після цього в алфавітній послідовності вміщують літературу. **Додаток Ж.**

Працюючи над текстом роботи **необхідно:**

- писати доступною і зрозумілою літературною українською мовою;
- уважно пильнувати за побудовою речень. Вони не мають бути громіздкими і великими (відзначатися смисловою суперечністю) і створювати змістовні суперечності;
- не допускати недбайливості і безграмотності;
- текст рукопису поділяти на смислові абзаци;

- додержуватися основної прикметної риси викладу матеріалу – науковості;
- обов'язково на кожній сторінці робити покликання на використані джерела й літературу;
- суворо дотримуватися логіки викладу матеріалу, чітко й зрозуміло висловлювати свої думки;
- у жодному разі не вдаватися до перефразування тексту інших авторів без відповідних покликань на використані роботи. В іншому разі вважатимуть плагіатом;
- уникати загальних фраз. Виклад матеріалу має бути конкретним, розкривати зміст назви підрозділу і розділу роботи;
- не зловживати використанням слів іншомовного походження (вживати там, де є в них необхідність, не засмічувати ними рідну мову);
- стисло й посуті викладати думки, уникати багатослів'я, тавтології, повторів;
- аргументовано і точно висловлювати думки;
- аналізуючи джерельну інформацію і зміст наукових праць, обов'язково аргументувати висловлювані Вами теоретичні положення, судження, висновки;
- завершувати роботу, кожен підрозділ і розділ висновками;
- замість займенника «я» використовувати «ми»;
- у разі потреби обов'язково звертатися за порадами до наукового керівника.

Текст роботи має бути самостійним, науковим і творчим. Його варто писати «своїми словами» й у жодному випадку не вдаватися до переписування з джерел і праць науковців.

Виконавши «чернетковий» варіант роботи, подайте його в електронному вигляді на розгляд керівнику. Після чого, враховуючи його зауваження й поради, підготуйте «чистовий» варіант роботи. Зокрема дуже уважно ще раз перевірте правильність написання імен, географічних назв, дат, точність наведених цитат тощо.

4.2. Типові помилки при написанні та оформленні магістерських робіт

Потрібно пам'ятати та враховувати:

- Зміст розділів не відповідає плану або не розкриває всю тему чи її основні частини;
- Розділи (підрозділи) не відображають реальну проблемну ситуацію або не розкривають запропонованої теми;
- Мета дослідження не пов'язана з проблемою;
- Відсутність самостійності автора, робота є компіляцією чужих матеріалів.
- Відсутній глибокий та всебічний аналіз літератур та джерел;

- Аналітичний огляд літератури представлений у вигляді анотованого списку, а не аналізу рівня досліджуваності проблеми;
- Кінцевий результат не відповідає меті дослідження;
- Висновки не узгоджуються з поставленими завданнями;
- Відсутні посилання на першоджерела або вказані невірні джерела;
- Бібліографічний опис у списку літератури, виконаний без дотримання вимог державного стандарту;
- Невідповідність обсягу роботи встановленим вимогам;
- Неохайне оформлення, наявні стилістичні, орфографічні, пунктуаційні, лексичні, граматичні помилки, недоречні повтори;
- Робота подається до Державної екзаменаційної комісії (ДЕК) не пізніше, ніж за місяць.

РОЗДІЛ 5. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Перевірка на плагіат і підготовка до захисту.

Здобувач вищої освіти має право за власним бажанням подати кваліфікаційну роботу на попередню анонімну перевірку роботи на плагіат. Для цього він надсилає файл з текстом роботи на адресу сервісу з перевірки на плагіат AntiPlagiarism.NET, в темі листа зазначається «Попередня перевірка».

Не пізніше як за тиждень до початку атестації здобувач освіти зобов'язаний надати науковому керівнику роботу для перевірки на плагіат з дотриманням таких **вимог**:

- рукопис роботи подається у вигляді цільного документу, оформленого з дотриманням вимог цих методичних рекомендацій;
- електронний формат рукопису роботи – Adobe Acrobat: pdf;
- назва файлу рукопису роботи повинна мати такий формат: «Шифр спеціальності – Прізвище_Ім'я_По-батькові, рік захисту» (приклад: 032~Петренко_Іван_Вікторович-2025).

По завершенні перевірки варіант роботи для друку і за необхідності звіт з плагіату формується сервісом перевірки на плагіат і надсилається науковому керівникові та завідувачу випускової кафедри у форматі pdf.

Функції наукового керівника:

- отримати від здобувача освіти рукопис роботи для перевірки на плагіат;
- надіслати файл з текстом роботи на адресу сервісу з перевірки на плагіат: AntiPlagiarism.NET не пізніше, ніж за три тижні до початку атестації;
- проаналізувати отриманий звіт з перевірки на плагіат (за наявності);
- надіслати здобувачу освіти електронний варіант роботи для роздрукування в форматі pdf;
- підготувати відгук на кваліфікаційну роботу з рекомендацією роботи до захисту на засіданні ЕК. У відгуку на кваліфікаційну роботу науковий керівник повинен зазначити рівень сформованих компетентностей випускника. Зразок відгуку наукового керівника на кваліфікаційну роботу подано у **Додатку Л**.

Результати перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат фіксуються у протоколі засідання випускової кафедри і є підставою при розгляді питання про допуск здобувачів освіти захисту робіт.

Науковий керівник надає відгук, у якому рекомендує або не рекомендує її до захисту. Форма написання відгуку довільна, але він повинен містити конкретні висновки щодо глибини опрацювання теми кваліфікаційної роботи, доцільності вибору методів дослідження, повноти викладу основних результатів та обґрунтованості висновків. У відгуку науковий керівник вказує на дотримання або порушення календарного плану підготовки роботи до захисту, дотримання вимог до оформлення кваліфікаційної роботи, звертає увагу на загальні недоліки або вказує на конкретні помилки. Наприкінці відгуку науковий керівник зазначає, чи допускає він кваліфікаційну роботу до захисту. Виправлений відповідно до зауважень наукового керівника текст кваліфікаційної роботи передається рецензентові.

Завершена робота має пройти **рецензування**. Рецензія є зовнішньою по відношенню до факультету, де виконувалася робота. Зовнішнім рецензентом може бути науковець або професіонал у галузі, відповідної або спорідненої до спеціальності, з якої захищається кваліфікаційна робота. На основі вивчення кваліфікаційної роботи рецензент має зазначити, як він оцінює програмні результати, отримані здобувачем у процесі навчання в магістратурі та реалізовані ним при підготовці роботи. **Додаток М.**

Остаточна оформлена кваліфікаційна робота, **Відгук** наукового керівника та **Рецензія**, в яких зазначена рекомендована оцінка, подається на кафедру щонайменше за 7 календарних днів до захисту на засіданні екзаменаційної комісії (далі – ЕК). У разі негативного рішення це питання розглядається на засіданні з участю наукового керівника кваліфікаційної роботи. Витяг із протоколу засідання кафедри додається до проєкту наказу про відрахування здобувача освіти.

За наявності відгуку наукового керівника і рецензії кваліфікаційні роботи допускаються до передзахисту не пізніше ніж за 10 днів до початку роботи Екзаменаційної комісії.

5.2. Попередній захист.

Процедурі захисту магістерської роботи передуює передзахист. Попередній захист є свого роду «репетицією» і допуском до основного захисту. Його метою є перевірка ступеня готовності випускників магістратури до захисту магістерської роботи, оцінка якості підготовки випускної роботи та визначення недоліків, що можуть бути усунені до захисту на засіданні ЕК.

Попередній захист проводиться не пізніше, ніж за два тижні до початку атестації (наказ ректора про допуск до атестації). Графік попереднього захисту затверджується випусковою кафедрою та доводиться до відома студентів не пізніше, ніж за 10 днів до дати передзахисту.

Ступінь готовності магістерської роботи до попереднього захисту – 100 %, припускаються тільки незначні недопрацювання в оформленні роботи, підготовці доповіді та демонстраційного матеріалу.

Попередній захист магістерських робіт проводиться на засіданні кафедри або комісії викладачів спільно зі студентами. Під час передзахисту:

- перевіряється підготовлена магістерська робота (ступінь завершення, якість оформлення, зміст тощо);
- заслуховується доповідь студента та оцінюється демонстраційний матеріал;
- студентів ставляться питання щодо змісту роботи та доповіді.

За наслідками попереднього захисту, рішенням кафедри визначаються здобувачі, допущені до захисту, їх списки із зазначенням теми, наукового керівника та рецензента, з підписом завідувача кафедри передають в ЕК, не пізніше ніж за три дні до початку її роботи. До захисту за рішенням кафедри не допускають роботи, які не мають позитивного відгуку та/або позитивної рецензії.

5.3. Настанови щодо захисту кваліфікаційної роботи.

Захист кваліфікаційної роботи, який проводиться на відкритому засіданні ЕК, повинен продемонструвати відповідність рівня підготовки випускника вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця.

Під час захисту кваліфікаційної роботи в ЕК подаються:

- кваліфікаційна робота, оформлена згідно з вимогами;
- наказ по інституту про допуск студентів до складання атестаційних екзаменів та захисту кваліфікаційної роботи;
- витяг з протоколу засідання кафедри про допуск кваліфікаційної роботи до захисту, в тому числі з рішенням експертної комісії щодо наявності/відсутності академічного плагіату;
- анотація кваліфікаційної роботи обсягом 2-3 тис. символів українською мовою (починаючи з 2019 р. – українською та англійською мовами);
- письмовий відгук наукового керівника;
- рецензія на кваліфікаційну роботу;
- довідка про результат комп'ютерної перевірки на унікальність.

До ЕК можуть подаватися й інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: надруковані статті за темою роботи, документи, що вказують на практичне застосування роботи тощо.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менш ніж половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії. Для захисту роботи студент готує доповідь (до 15 хвилин), яка повинна відображати зміст дослідження, його мету, завдання, предмет та об'єкт; обґрунтування вибору теми, ступеня її висвітлення в науковій літературі. Основна частина доповіді присвячується викладу науково-практичних висновків і рекомендацій, результатів за матеріалами дослідження. **Додаток К.**

Як правило, захист відбувається з застосуванням мультимедійної техніки, доповідь подається у формі презентації. Після доповіді студента і його відповідей на запитання оголошуються рецензія на роботу, відгук наукового керівника. Студенту надається можливість дати пояснення щодо зауважень, дати відповіді на запитання членів ЕК. У дискусії з проблем, порушених у кваліфікаційній роботі, можуть брати участь усі присутні члени ЕК, викладачі, студенти, громадськість.

Екзаменаційна комісія на своєму закритому засіданні обговорює результати захисту і простою більшістю голосів виносить рішення про оцінку роботи. Голова і члени ЕК підписують протокол та індивідуальні плани (залікові книжки) студентів, у яких робиться запис про результати захисту кваліфікаційної роботи. Результат оголошується після затвердження протоколу головою ЕК.

5.4. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.

Критерії оцінювання з урахуванням національної шкали та шкали ECTS розробляються та затверджуються кафедрою. Розроблені критерії оцінювання кваліфікаційної (магістерської) роботи, насамперед, ураховують її теоретичний рівень, наукову новизну та практичне значення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
А	відмінно	Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана самостійно, має інноваційний характер, наукову новизну та теоретичне й практичне значення. Зміст відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений глибокий і всебічний аналіз інформаційних джерел; обґрунтовано актуальність і всебічно розкрито тему; матеріал викладено логічно і послідовно з відповідними авторськими висновками, які зроблено на високому рівні узагальнення й відповідно до завдань дослідження; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог. Робота повністю відповідає встановленим вимогам. Відгук наукового керівника та рецензія позитивні. Під час захисту здобувач вищої освіти демонструє глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, впевнено, вичерпно і докладно відповідає на поставлені запитання. Захист засвідчує високу обізнаність здобувача вищої освіти з предметом дослідження.
В	добре	Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана

Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
		самостійно, має інноваційний характер, наукову новизну та теоретичне й практичне значення. Зміст повною мірою відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений глибокий і всебічний аналіз інформаційних джерел; авторські висновки здійснено на достатньому рівні узагальнення й відповідно до завдань дослідження; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог, водночас у вирішенні завдань дослідження та технічному оформленні мають місце окремі недоліки. Відгуки наукового керівника та рецензія позитивні. Під час захисту здобувач вищої освіти демонструє знання з питань теми, оперує даними дослідження, використовуючи презентацію під час доповіді, без особливих труднощів відповідає на поставлені запитання.
C	добре	Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана самостійно, має наукову новизну та практичне значення, зміст повною мірою відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел; тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки не принципового характеру: в теоретичній частині поверхнево проаналізовано літературні джерела, елементи новизни чітко не представлені; авторські висновки здійснено в цілому відповідно до завдань дослідження, однак на неглибокому рівні узагальнення; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог, водночас у вирішенні завдань дослідження та технічному оформленні мають місце суттєві помилки. Робота має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента, в яких мають місце окремі зауваження. Доповідь є логічною, проголошена впевнено й вільно, відповіді на запитання членів ЕК в основному правильні.
D	задовільно	Кваліфікаційна (магістерська) робота в цілому виконана самостійно, має дослідницький характер, зміст відповідає темі, меті та завданням дослідження; недостатньо коректно визначений та оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел не в повній мірі відображає сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; робота характеризується поверхневим аналізом, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано, чітко не простежується наукове та практичне значення; авторські висновки зроблено не відповідно до завдань дослідження і на неглибокому рівні узагальнення; текст роботи в цілому оформлено згідно з вимогами, проте із значною кількістю помилок. Робота має зауваження рецензента щодо змісту. До захисту

Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
		підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не завжди коментується; основні тези роботи в доповіді розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації. Під час захисту здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не завжди дає вичерпні аргументовані відповіді на запитання; не вміє доказово обґрунтовувати свої судження.
Е	задовільно	Кваліфікаційна (магістерська) робота в цілому виконана самостійно, відповідає вимогам, має суттєві зауваження. Тема роботи в основному розкрита, зміст відповідає темі, меті та завданням, але мають місце недоліки змістовного характеру, недостатньо коректно визначений та оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел недостатньо відображає сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; авторські висновки зроблено не відповідно до завдань дослідження й на неглибокому рівні узагальнення; теоретичний розділ має характер запозичення, інформаційні матеріали не завжди ілюструють висновки, пропозиції; текст роботи оформлено не відповідно до вимог із значною кількістю грубих помилок. Рецензія і відгук містять окремі зауваження. Доповідь зроблена без використання презентації, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні або повні. Захист засвідчує суттєві недоліки та неповноту обізнаності здобувача вищої освіти з предметом дослідження. До захисту підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не коментується; основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації.
FX	незадовільно	Кваліфікаційна (магістерська) робота не відповідає вимогам, має багато суттєвих зауважень, нечітко сформульовані завдання дослідження; відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, а здійснений аналіз інформаційних джерел не відображає сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; аналіз виконаний поверхнево або взагалі відсутній. Текст роботи оформлено не відповідно до вимог із значною кількістю грубих помилок. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. У відгуках наукового керівника і рецензента є критичні зауваження. Під час захисту роботи здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, не може самостійно захищати основні положення дослідження, не дає відповіді на поставлені запитання або відповіді містять

Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
		змістовні помилки. Захист засвідчує відсутність необхідної підготовки здобувача вищої освіти, необізнаність його з предметом дослідження.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Показник успішності (у балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
74-81	C (добре)	
64-73	D (задовільно)	задовільно
60-63	E(достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно з можливістю повторного складання

5.5. Наслідки порушення вимог щодо написання чи захисту кваліфікаційної роботи

- 1) Відсутність інтеракції з науковим керівником.
- 2) Плагіат.
- 3) Написані розділи та підрозділи роботи повинні надаватися науковому керівникові для ознайомлення у терміни, визначені у календарному плані-графіку виконання кваліфікаційної роботи.
- 4) Факти ігнорування здобувачем співпраці із науковим керівником і ненадання ним структурних частин роботи фіксуються у протоколах засідань кафедри, на яких ці питання розглядаються.
- 5) Несвоєчасне подання кваліфікаційної роботи на кафедру.
- 6) Якщо завершена, належним чином оформлена та прошита кваліфікаційна робота не буде подана науковому керівнику у термін, визначений у календарному плані-графіку, або буде подана пізніше, ніж за 5 днів до дати здачі роботи на кафедру, то така кваліфікаційна робота вважається поданою невчасно і не допускається до рецензування. Факт несвоєчасного подання здобувачем роботи науковому керівникові фіксується у протоколі засідання кафедри.

7) Рішення про недопущення до захисту кваліфікаційних робіт здобувачів, які не виконали календарний план-графік і не подали у встановлений термін підготовлену до захисту кваліфікаційну роботу, приймається кафедрою, відповідальною за реалізацію освітньої програми.

8) Робота не відповідає визначеним вимогам.

9) Якщо у визначені вище терміни робота науковому керівникові подана, але не відповідає вимогам щодо змісту чи форми кваліфікаційної роботи, то науковий керівник не повертає роботу на доопрацювання, а пише негативний відгук із детальним обґрунтуванням у ньому того, які саме змістовні чи формальні вимоги не дотримані. Кваліфікаційна робота із негативним відгуком не передається на рецензування і не допускається до захисту.

10) Якщо ж робота із позитивним відгуком наукового керівника надійшла своєчасно до рецензента, однак останній виявив, що робота не відповідає визначеним вимогам щодо змісту чи форми роботи, то рецензент пише рецензію на роботу, оцінюючи її негативно. Така робота допускається до захисту перед АК, що з урахуванням особистого ознайомлення членів комісії з роботою, беручи до уваги оцінку рецензента та її захист здобувачем, приймає рішення про оцінку більшістю голосів від складу комісії.

11) Відсутність наукової новизни (лише у роботах, що виконуються за освітньо-науковою програмою).

12) Такі роботи та їхні автори не можуть претендувати на високі позитивні оцінки навіть за умови успішного захисту роботи.

13) Якщо у кваліфікаційній роботі виявлено науковим керівником, рецензентом чи членом АК плагіат, то залежно від того, на якому етапі було його виявлено: на таку роботу пишеться негативний відгук науковим керівником із недопущенням роботи до захисту перед АК, або негативна рецензія рецензентом, або робота оцінюється незадовільно АК (якщо плагіат виявлено у ході захисту роботи).

14) Захист кваліфікаційної роботи на незадовільну оцінку.

15) Здобувачеві, який отримав незадовільну оцінку за захист кваліфікаційної роботи перед АК, не присвоюється ступінь вищої освіти «бакалавр» або «магістр» та кваліфікація, не видається диплом, його відраховують з університету з видачею академічної довідки встановленого зразка. У таких випадках АК приймає рішення про повторний захист роботи з доопрацюванням або написання роботи на нову тему, визначену кафедрою, відповідальною за реалізацію освітньої програми. Це рішення фіксується у протоколі засідання АК. Такий здобувач допускається до повторного захисту кваліфікаційної роботи протягом трьох років після закінчення ЗВО. Якщо незахищена робота отримала позитивну рецензію рецензента й АК прийняла рішення про можливість повторного захисту роботи з доопрацюванням, то здобувач може захищати ту саму роботу, врахувавши висловлені зауваження. У випадку наявності негативної рецензії, отримання негативної оцінки на захисті, АК приймає рішення про написання роботи на нову тему.

16) Відсутність на захисті кваліфікаційної роботи За відсутності на захисті кваліфікаційної роботи під час роботи АК щодо атестації здобувачів вищої

освіти без поважної причини здобувач відраховується з університету. У протоколі засідання АК зазначається, що здобувач є не атестований у зв'язку з відсутністю на засіданні комісії.

17) У випадку відсутності здобувача у визначений розкладом день захисту робіт із поважних причин, такий здобувач після пред'явлення документа, що підтверджує поважність причин відсутності на захисті, може захистити кваліфікаційну роботу в інший день, але у межах часу роботи відповідної АК.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Зразок титульного аркуша
кваліфікаційної (ДИПЛОМНОЇ) роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»
Факультет соціо-психологічної діяльності, реабілітації та професійної освіти
Кафедра інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Другий (магістерський)

Освітній рівень

Назва теми

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
Шифр і назва галузі знань
Спеціальність 032 «Історія та археологія»
Шифр і назва спеціальності
Освітня програма «Історія та археологія»
Назва освітньої програми

Номер залікової книжки

Виконав(ла): здобувач _____ курсу, група _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник
науковий ступінь, вчене звання _____ Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
В.о. зав. кафедри інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук.
доктор історичних наук, професор _____ Анатолій СКРИПНИК
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Протокол № _____ від « _ » _____ 2025р.

Кам'янець-Подільський, 2025

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (ДИПЛОМНУ) РОБОТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»

Факультет соціо-психологічної діяльності, реабілітації та професійної освіти
 Кафедра соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності
 ім. Т. Сосновської

Освітній рівень *другий (магістерський)*
 Галузь знань *03 «Гуманітарні науки»*
 Спеціальність *032 «Історія та археологія»*
 Освітня програма *«Історія та археологія»*

ЗАТВЕРДЖУЮ
 В.о. завідувача кафедри інклюзивної
 освіти, реабілітації та
 гуманітарних наук
 проф. _____ Анатолій СКРИПНИК
 Протокол № ____ від «__» ____ 202_р

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

 Прізвище, ім'я, по батькові здобувача

1. Тема кваліфікаційної роботи: «_____»
 Керівник кваліфікаційної роботи: _____
 Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання
 Затверджено наказом ректора інституту від _____ 202_ р. № _____
2. Строк подання здобувачем роботи на кафедру _____ 202_ р.
3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: *(зазначити мету та завдання)*.
4. Зміст кваліфікаційної роботи *(перелік питань, які потрібно розробити)*: вступ, розділ
 1. _____, висновки до розділу; розділ 2. _____, висновки до розділу;
 висновки, перелік джерел посилання, додатки.
5. Перелік графічного матеріалу: *(зазначити, який саме)*.
6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи _____

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

з/п	Назва етапу (розділу) кваліфікаційної роботи здобувача освітнього ступеня магістр	Термін виконання етапу роботи	Примітка
1	Вибір теми дослідження. Визначення об'єкта і предмета дослідження, постановка мети і завдань	до 30.10 2024 р.	Виконано
2	Визначення теоретико- методологічних засад дослідження З'ясування актуальності проблеми	до 31.11. 2024 р.	Виконано
3	Написання вступу кваліфікаційної роботи	до 31. 01. 2025 р.	Виконано
4	Робота над джерелами та літературою	грудень 2024 р.- лютий 2025 р.	Виконано
4	I розділ кваліфікаційної роботи	до 30.05. 2025 р.	Виконано
5	II розділ кваліфікаційної роботи	до 31.07.2025 р.	Виконано
6	Узагальнення висновків	до 10.09. 2025 р.	Виконано
7	Попередній захист кваліфікаційної роботи (відповідно графіку)	до 25.10. 2025 р.	Виконано
8	Оформлення кваліфікаційної роботи Підготовка до захисту, рецензування	до 05.12 2025 р.	Виконано
9	Захист кваліфікаційної роботи (відповідно графіку)	до 31.12. 2025 р.	Виконано

Здобувач

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник

кваліфікаційної роботи

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Примітки:

- форму призначено для видачі здобувачу завдання на виконання кваліфікаційної роботи і контролю за ходом роботи з боку кафедри і декана факультету;
- розробляється керівником кваліфікаційної роботи; видається кафедрою;
- формат бланка – А4 (210 × 297 мм), дві сторінки, друкуються на одному аркуші з обох боків.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (ДИПЛОМНУ) РОБОТУ**

АНОТАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Тема кваліфікаційної роботи «_____»

Здобувач _____

Прізвище, ім'я, по батькові здобувача

Керівник _____

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання

Кваліфікаційна робота включає _____ сторінки, _____ таблиць, _____ рисунки, перелік джерел
посилання складає _____ найменування, _____ додатки.

Ключові слова: _____.

Об'єктом дослідження є _____.

Предметом дослідження є _____.

За результатами дослідження (розроблено, надано, здійснено, підготовлено)

_____.

Одержані результати можуть бути використані _____.

Здобувач _____

Підпис Ім'я, ПРИЗВИЩЕ

Дата подання кваліфікаційної роботи до захисту «__» ____ 2025 р

.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (ДИПЛОМНОЇ) РОБОТИ

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	
ВСТУП	
РОЗДІЛ 1 ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1 Висвітлення проблеми у вітчизняній та зарубіжній історіографії	
1.2. Характеристика джерел	
1.3. Методологічні основи та теоретичні засади	
Висновки до розділу	
РОЗДІЛ 2 ВПЛИВ ДИСЛОКАЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ НА ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ	
2.1. Проблеми розташування та розбудови військової інфраструктури на Правобережжі	
2.2. Становлення та діяльність мілітарної системи логістики для армійських частин	
2.3. Утворення російського військового прошарку в соціальній структурі Правобережної України у першій половині XIX ст	
Висновки до розділу	62
РОЗДІЛ 3. МІЛІТАРНА ДЕВІАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ	
3.1. Армія в якості репресивного інструменту придушення соціальних, економічних та політичних виступів	
3.2. Кримінальні злочини військовослужбовців: причини і наслідки.....	
3.3. Дезертири російської армії у соціальному середовищі Правобережної України в першій половині XIX ст.....	
Висновки до розділу	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	
ДОДАТКИ	

ДОДАТОК Д ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЗОБРАЖЕНЬ І ТАБЛИЦЬ

Рисунки (графіки, схеми, мапи, діаграми) фотознімки потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На них повинні бути посилання у тексті. Якщо вони створені не автором роботи, необхідно зробити відповідні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав. Рисунки і фотознімки, які займають більше половини аркуша, треба переносити в додатки. На них також повинні бути посилання в тексті.

Рисунки і фотознімки повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ними також розміщують пояснювальні дані. Рисунки позначаються словом «Рисунок...», яке разом із назвою розташовують перед пояснювальними даними. Наприклад, Рисунок 4.2. Динаміка чисельності... або Рис. 4.2. Динаміка чисельності....

Рисунки потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу за винятком тих, які наведені у додатках. Номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера, відокремлених крапкою. Наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як Рисунок 3.2 або Рис. 3.2.

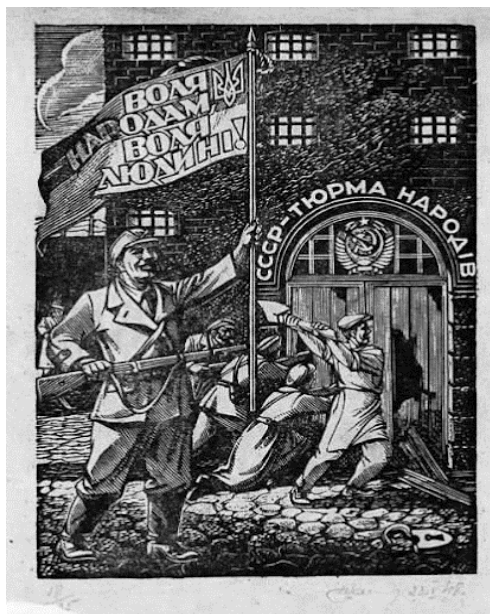

Рис.. 214 . СРСР – тюрма народів. автор Ніл Хасевич

Посилання на рисунок у тексті роботи вказують порядковим номером рисунка разом із скороченням слова «дивись», наприклад, див. рис. 1.2.

Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Таблиці, які займають більше половини аркуша, треба переносити в додатки. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті.

Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається

з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад, друга таблиця третього розділу позначається як Таблиця 3.2.

Слово «Таблиця» вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці» із зазначенням номера.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Таблиця 1 - Макет таблиці

	Заголовок колонки 1					
	Підзаголовок колонки 1					

Боковик (колонка для заголовків рядків)

Таблиця 2.3

Урожайність основних сільськогосподарських культур в ТОВ «Земля Томилівська», ц/га

Культури	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
				+ -	y %
Зернові та зернобобові - всього у тому числі:	70,73	56,27	57,96	-12,77	-18,05
пшениця озима	48,52	52,54	56,86	+8,34	+17,19
гречка	19,06	8,00	-	-	-
ячмінь ярий	46,53	60,67	25,87	-20,66	-44,40
кукурудза на зерно	99,44	61,53	61,78	-37,66	-37,87
горох	20,80	-	-	-	-
Соняшник	27,86	29,50	24,90	-2,96	-10,62
Соя	27,22	23,44	24,00	-3,22	-11,83
Ріпак озимий	44,59	32,09	-	-	-
Цукрові буряки	-	-	404,34	-	-
Ягоди	-	-	45,00	-	-

Джерело: складено і розраховано за даними звітності підприємства

Заголовки таблиці починають з великої літери, а підзаголовки - з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки й підзаголовки граф зазначають в однині.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.» У повторних посиланнях на таблиці треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

ДОДАТОК Е

**ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
ЛІТЕРАТУРИ**

Посилання на книги

Однотомний документ

Один автор

1. Скрипник А. Ю. Російський військовий чинник у суспільно-політичному та економічному розвитку Правобережної України (1792–1865 рр.) : монографія / Кам'янець-Подільський: Видавець ФОП Зволейко Д. Г., 2016. 612 с.
2. Скрипник А. Ю. Всесвітня історія ХХ ст. : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів не історичних спеціальностей. Тернопіль, Кам'янець-Подільський.: ЗУНУ. 2023. 164 с.

Два-три автори

3. Скрипник А. Ю., Кабачинський М. І. Історія української державності. : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів не історичних спеціальностей. Кам'янець-Подільський. Тернопіль: ЗУНУ. 2023. 437 с.
4. Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД. Трагічне десятиліття : 1924 – 1934. Київ : Україна, 1996. 335 с.
5. Сохань П. С., Ульяновський В. І., Кіржаєв С. М. М. С. Грушевський і Academia. Ідея, змагання і діяльність. Київ : АН України, Інституту української археографії, 1993. 319 с.
6. Skrypnyk, A. & Marchyshyna, A. (2022). “What Belongsto Soldiers, PassesbyThem”: Attemptsto Overcome Corruptionin the Russian Armyintheearly 19th century. Skhidnoievropeiskyiistorychnyivisnyk [East European Historical Bulletin], 25, 70–79. doi: 10.24919/2519-058X.25.269605

Чотири автори

7. Історія світової та української культури : підруч. для студ. ВНЗ / В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко. Київ : Літера, 2005. 464 с.

П'ять і більше авторів

8. Тріпак М. М., Комарніцький О. Б., Скрипник А. Ю., Комарніцька Л. М., Боровисюк Т. В. Віхи зростання: технікум-інтернат, коледж, інститут (1971-2021 рр.): монографія / за заг. ред. О. Б. Комарніцького. Кам'янець-Подільський: ЗУНУ. 2021. 466 с.

Без автора

9. Воскресіння мертвих: українська барокова драма : антологія / упоряд. В. О. Шевчук. Київ : Грамота, 2007. 638 с.
10. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / авт. тексту В. Клос. Київ : Грані-Т, 2007. 119 с.
11. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ – початку ХХ століття : антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко. Київ : Грані-Т, 2007. 190, [1] с.

Окремі томи багатотомного видання

12. Енциклопедія історії України : в 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2003–2013. Т. 1-10.

13. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.

Однотомний документ

Матеріали конференцій, з'їздів, збірники наукових праць

14. Розбійники в одностроях. (злочинні дії російських солдатів на Поділлі у середині XIX ст.): збірник матеріалів. II Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Московсько-українське мілітарне і світоглядне протистояння: історія і сучасні виклики» (11-12 грудня 2024 р.). Кам'янець-Подільський : НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». 2024. 198 с.

15. Українська вільна анархічна республіка Гуляйполе – державне утворення Нестора Махна: Матеріали XXII Всеукраїнська науково-практична конференція «Збереження національної ідеї та національної самосвідомості українського народу в контексті історичних подій XX-XXI століть» (28 листопада 2024 р). Хмельницький : 2024. МАУП, 102 с.

Словники

16. Географія : словник-довідник / уклад. В. Л. Ципін. Харків : Халімон, 2006. 175 с.

17. Тимошенко З. І., Тимошенко О. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. Київ : Європ. ун-т, 2007. 57 с.

18. Українсько-німецький тематичний словник / уклад. Н. Яцко. Київ, 2007. 219 с.

19. Європейський Союз : словник-довідник / ред.- упоряд. М. Марченко. 2-ге вид., оновл. Київ : К.І.С., 2006. 138 с.

Атласи

20. Україна : екол.-геогр. атлас / наук. ред. С. С. Куруленко ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України. Київ : Варта, 2006. 217 с.

21. Історія Середніх віків. 7 клас : атлас / упоряд.: О. В. Семикрас. Київ : ДНВП «Картографія», 2004. 17, [1] с.

Законодавчі та нормативні документи

22. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. ; за станом на 30. 09. 2016 р. Київ : Юрінком, 2016. 124 с.

23. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747- IVBR ; за станом на 01. 03. 2015 / Верховна Рада України. Київ : Алерта, 2016. 160 с.

Каталоги

24. Каталог видань Інституту історії України НАН України за 2021 рік / Уклад.: Л. Я. Муха, І. Л. Островська. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 32 с.

25. Університетська книга : осінь, 2003 : каталог. Суми : Унів. кн., 2003. 11 с.

Автореферати дисертацій та дисертації

26. Кучеров Г. Г. Становлення і діяльність сільських товариств "Просвіта" Правобережної України (1905 – 1923 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України». Чернівці, 2007. 20 с.

27. Воронов В. І. Науковий доробок О. М. Лазаревського в галузі археографії, джерелознавства та історіографії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни». Дніпропетровськ, 1996. 21 с.

28. Чадаєва К. Ю. Розвиток історичної освіти в Україні у 20 – 30 роки ХХ ст. : дис... канд. іст. наук: 07.00.01. Харків, 1996. 180 с.

Статті з періодичного, продовжуваного видання

29. Скрипник А. Ю. Між владою і суспільством: солдати-втікачі російського війська у середині ХІХ ст. *Військово-науковий вісник. Академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного*. Львів: НАСВ, 2023. Вип. 40. С. 295-312.

30. Кучеров Г. Г., Палилюлько О. М. Діяльність товариства «Просвіта». Висока Піч Житомирського повіту у 1920 р. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Історичні науки». Острог. 2023. Вип. 34. С. 27–31.

31. Doroshenko D. Ukrainian Historiography. *Ukraine. A Concise Encyclopedia*. Toronto, 1988. Vol. 1. P. 559–573.

32. Ohloblyn O. Ukrainian Historiography, 1917 – 1956. *The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S.* New York, 1957. Vol. V-VI. P. 307–435.

Частина (розділ) книги

33. Скрипник А.Ю., Кучеров Г.Г. Застосування сучасних методів навчання студентів з особливими потребами на заняттях з історичних дисциплін. *Модернізація інклюзивного вишколу в сучасних умовах вищої і фахової передвищої освіти*. Підручник. за ред. Тріпака М.М. (гол. ред.), Лаврука О.В., Козак Р.В. Кам'янець-Подільський: 2024. С.255-263.

34. Skrypnyk Anatolii, Kucherov Hennadii. Contemporary problems of resilience in education in Ukraine / Resilience: the main challenges and development of resilience competencies in the educational paradigm : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. 148 p.

Електронні ресурси

Книга з глобальної мережі

35. Долгоновська Л. Залізний генерал. Уроки людяності. Київ : Віват. 2024. 208 с. URL : <https://vivat.com.ua/product/elektronna-knyha-zaliznyi-heneral-uroky-liudianosti/> (дата звернення: 15.02.2025).

Аудіокнига з глобальної мережі

36. В'ятрович Володимир Історія з грифом «Секретно». Електрон. аудіо дані. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=d9mFy2gaJ4o&t=963s> (дата звернення: 11.03.2025).

Електронна версія друкованого журналу

37. Український історичний журнал: електрон. версія жур. 2024. Вип. 1. URL : <http://resource.history.org.ua/issue/journal/2024/1> (дата звернення: 21.01.2025).

Стаття з електронної версії друкованого періодичного видання

38. Кучеров Г. Г., Скрипник А. Ю. Добродійні практики сільських «Просвіт» Правобережної України (1917-1919 рр.). «Ввічливість. Humanitas»: Вид. дім «Гельветика». електрон. версія жур. 2024. Вип. 2. С. 65 URL : <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/issue/view/104/106>. (дата звернення: 21.01.2025)

39. Скрипник А. Ю. Між владою і суспільством: солдати-втікачі російського війська у середині XIX ст. Військово-науковий вісник. Академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Львів: НАСВ, 2023. Вип. 40. С. 295-312. URL: <http://vnv.asv.gov.ua/article/view/296290> (дата звернення: 21.02.2025)

Веб-сайт

40. Українська правда: офіційний веб-сайт. Новини України. Статті, політична аналітика, розслідування, репортажі, економічні та спортивні новини. Українська правда, заснована у квітні 2000 року. URL: <https://www.pravda.com.ua/> (дата звернення: 14.02.2025).

Стаття з веб-сайту

41. Юзич Ю. В оці тайфуна. Як проголосили Акт Злуки. Українська правда: офіційний веб-сайт. URL : <https://www.istpravda.com.ua/articles/2019/01/22/153559/>

(дата звернення: 21.01.2025).

Соціальні мережі

42. Українська Наукова Інтернет-Спільнота : соц. мережа. Львів, 2008-2017. URL: <http://www.setlab.net/?view=link:nauka-online> (дата звернення: 14.02.2025).

Сторінка з Вікіпедії

43. Скрипник Анатолій Юрійович. Чтиво: електронна бібліотека. Дата оновлення: 21.01.2025. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/skrypnyk_anatolii/ (дата звернення: 21.01.2025)

**ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. ДЖЕРЕЛА

1.1. АРХІВНІ

Центральний державний історичний архів України (м. Київ)

Фонд 51. Генеральна військова канцелярія (1656-1765)

Опис. 4

Справа. 35. Лист прапорщика Вороніжського полку Д. Кудрявцева до Київського магістрату з вимогою термінового надання 39 волів для армії з передмість Сирця, Куренівки і Пріорки (9. 04. 1738 р.), 9. арк.

**Центральний державний архів вищих органів влади і управління України
(м. Київ)**

Ф.2582 Міністерство Народної Освіти Української Народної Республіки.
Опис. 2.

Справа.110. Відомості на виплату грошей педагогам гімназії УНР в м. Тарнові. Заяви та прохання військових частин УНР, товариства “Просвіта” та різних осіб про забезпечення їх підручниками і книжками для читання і т. ін. (4 січня–29 грудня 1921). 49 арк.

**Центральний державний архів громадських об’єднань
України (м. Київ)**

Фонд. 1.

Опис. 20.

Справа. 540. Протоколи VII Подільської губернської конференції КП(б)У та засідань бюро губкому партії. Доповіді, місячні звіти, листи, зведення, відомості губкому партії про партійне і радянське будівництво, боротьбу з бандитизмом, роботу серед жінок, молоді, проведення продподаткової кампанії та ін питанням (12 січня-30 грудня 1921) 200 арк.

Державний архів міста Києва (м. Київ)

Фонд 1. Київський міський магістрат, м. Київ Київської губернії
(1645-1866)

Опис. 1

Справа. 391. Оголошення Імператорської подяки київським міщанам за продовольчі пожертви для Діючої армії (1829 р.), 12 арк.

Державний архів Хмельницької області (м. Хмельницький)

Фонд 69. Подільська губернська лікарська управа, м. Кам'янець-Подільський Подільської губернії (1797-1860 рр.)

Оп. 1

Спр. 11. Про призначення до військових частин медичних службовців (3.01. – 12.12.1798 р.), 136 арк.

Ф.Р.-6 Відділ народної освіти Кам'янецького повітового виконкому.

Опис. 1.

Справа. 36. Декрет (копія) РНК УРСР про забезпечення політосвітніх і учбово виховних установ приміщеннями, постанови, обіжники ВУЦВК і РНК УРСР, виписки з протоколів засідання пленумів повітвиконкому та листування з установами повіту... (5 січня–3 грудня 1922). 184 арк.

**Інститут рукопису Національної бібліотеки України НАН України ім.
В. Вернадського
Періодична преса (видання)**

Выписка полученная от местных начальников сведений о ходе болезни холеры. Русский Инвалид. 1830. № 289 (12 ноября). С. 3.

О строгом исполнении Гродскими и Земскими Полициями правил изъясненных в Положении 30 августа 1834 года о безсрочно-отпускных нижних чинах. Подольские губернские ведомости. Постановления и предписания губернского начальства. Часть официальная. 1838. № 48 (26 ноября). С. 1

**Arhiva nationala a republicii Moldova
(Republica Moldova, Chişinău)**

Фонд 1. Сенаторы, Председательствующие в Диванах Молдавии и Валахии (1807-1814)

Оп. 1

Д. 1624. Переписка с Диваном Молдавского княжества о снабжении продовольствием и фуражом 8-го отряда казаков, находящихся при коменданте Тихоновском (22.04. – 04.05.1810 г.), 4 л.

1.2. ОПУБЛІКОВАНІ

Звіти, протоколи, статuti

1. Акти Волинського воєводства кінця XV-XVI ст. : (із зібрання Пергаментних документів Архіву головного актів давніх у Варшаві) : (латиномовні документи) / НАН України. Ін-т історії України ; підгот.: А. В. Блануца, Д. Вашук, Д. С. Вирський ; відп. ред. Г. В. Боряк. - Київ : Ін-т історії України НАНУ, 2014. 154 с.
2. Свод Военных Постановлений 1869 года. изд. 2. СПб.: Тип. II Отделения Собственной Его Императорского Величества канцелярии, 1879. Ч. VI. Военно-уголовные уставы. Книга. XXII. Воинский устав о наказаниях. Раздел. II. О воинских и других преступлениях по службе военной. Глава. IV. О побеге, самовольной отлучке и неявке в срок на службу.

Мемуари, спогади

1. Лотоцкий Ю. Д. Воспоминания каменецкого протоиерея. Каменец-Подольский: Тип. Св-Троицкого братства, 1910. 109 с.
2. Приходько В. Під сонцем Поділля. Львів: Червона калина, 1935. 251с.
3. В рядах УПА. Збірка споминів бувших вояків Української повстанської армії. За редакцією. П. Мірчук, В. Давиденко. Центр навчальної літератури. 2019. 344 с.

**СХЕМА ДОПОВІДІ
ТА ТИПОВІ ПОМИЛКИ ВИСТУПУ ЗДОБУВАЧА
НА ЗАХИСТІ**

Рекомендована схема доповіді на захисті:

– звернення до членів комісії:

(«Шановні голово та члени Державної екзаменаційної комісії! Вашій увазі пропонується кваліфікаційна робота на тему..., виконана...»);

– назва роботи, актуальність, об'єкт і предмет, мета, завдання, методи, база дослідження, практичне значення тощо;

– коротка характеристика історіографії дослідження;

– виклад методологічних основ роботи;

– опис джерельної бази дослідження;

– основні результати;

– висновки.

Помилки під час виступу, яких варто уникати:

– надмірно докладно доводиться актуальність дослідження;

– занадто багато місця приділяється теоретичному огляду проблеми на основі вивчення літератури, при цьому залишається недостатньо часу на алгоритм дослідження;

– не залишається часу на виклад висновків з проведеної роботи.

ЗРАЗОК ВІДГУКУ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (ДИПЛОМНУ) РОБОТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти

«Кам'янець-Подільський державний інститут»

Факультет соціо-психологічної діяльності, реабілітації та професійної освіти

Кафедра інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук

ВІДГУК

керівника кваліфікаційної роботи

(прізвище, ім'я, по батькові)

Освітній рівень *другий (магістерський)*

Галузь знань *03 «Гуманітарні науки»*

Спеціальність *032 «Історія та археологія»*

Освітня програма *«Історія та археологія»*

Тема кваліфікаційної роботи _____

1. Актуальність теми роботи _____.

2. Об'єкт та предмет дослідження:

Об'єктом дослідження є _____

Предметом дослідження є _____

3. Мета та завдання дослідження:

Мета дослідження: _____

Завдання дослідження: _____

4. Структура роботи, її характеристика по розділах:

У першому розділі роботи _____

У другому розділі роботи _____

5. Рівень підготовки здобувача до виконання професійних обов'язків _____

6. Характеристика відповідності оформлення кваліфікаційної роботи нормативним вимогам: _____

7. Результати дослідження (наукові, практичні): _____

8. Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи завданню її виконання: _____

9. Загальна оцінка кваліфікаційної роботи: _____

Керівник: _____

Науковий ступінь, вчене звання, посада

«_____» _____ 2025 р. _____

ЗРАЗОК РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (ДИПЛОМНУ) РОБОТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи _____

Освітній рівень *другий (магістерський)*
Галузь знань *03 «Гуманітарні науки»*
Спеціальність *032 «Історія та археологія»*
Освітня програма *«Історія та археологія»*

1. Короткий зміст кваліфікаційної роботи та прийнятих рішень _____
2. Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи завданням дослідження _____
3. Характеристика виконання кожного розділу кваліфікаційної роботи, ступінь використання останніх досягнень науки і техніки та передових методів роботи _____
У першому розділі роботи _____
У другому розділі роботи _____
4. Позитивні сторони кваліфікаційної роботи _____
5. Негативні сторони кваліфікаційної роботи _____
6. Відгук про роботу в цілому _____
7. Інші зауваження _____
8. Оцінка кваліфікаційної роботи _____

РЕЦЕНЗЕНТ (прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи)

« _____ » _____ 2025 р. _____
Підпис

М.П.
(або засвідчення в установленому порядку підпису)

ДОДАТОК Н

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА

КВАЛІФІКАЦІЙНИХ (ДИПЛОМНИХ) РОБІТ

1. Культура і побут населення Поділля у першій половині ХХ ст.
2. Історія української культури у дослідженнях вчених української діаспори.
3. Матеріальна і духовна культура населення стародавнього Кам'янця на Поділлі (ХІІІ-ХІV ст.).
4. Діяльність Української військової організації – Організації українських націоналістів в сучасній вітчизняній історіографії (1991-2025 рр.).
5. Сучасна вітчизняна історіографія Української повстанської армії (1991-2025 рр.).
6. Епістолярна спадщина видатних діячів Поділля другої половини ХІХ – початку ХХ ст. як джерело до вивчення національно-культурного життя краю.
7. Громадсько-політична діяльність Юхима Сіцинського: джерела та історіографія.
8. Християнська спільнота в європейському середньовіччі ХІІ-ХІІІ століть: ментальність, світ емоцій, форми поведінки. Джерела та історіографія.
9. Рух Опору в Україні у 1941-1944 рр. як історіографічна проблема.
10. Діяльність митрополита Андрея Шептицького в сучасній українській історіографії.
11. Поділля в роки Першої світової війни: історіографія.
12. Проблеми етногенезу українського народу в історіографії ХVІІІ – поч. ХХІ ст.
13. Колабораціонізм в окупованій Європі в роки Другої світової війни. Історіографія проблеми.
14. Суспільно-економічне становище населення Правобережної України у 1941-1944 рр.: джерела та історіографія.
15. Монети незалежної України.
16. Національні грошові знаки України 1917-1921 рр. Історія створення.
17. Грошова система України 1991-2025 р. на сторінках “Вісника Національного банку України”.
18. Українська початкова та середня освіта на Поділлі у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.
19. Музичне мистецтво Поділля другої половини ХІХ – початку ХХ ст. в історіографії.
20. Зародження писемності у східних слов'ян: джерела та історіографія.
21. Палеографія як спеціальна історична дисципліна.
22. Зовнішні ознаки пам'яток писемності Руси-України у ХІ-ХІV ст.
23. Грошовий обіг і монети на українських землях за часів Великого князівства Литовського та Речі Посполитої у ХІV-ХVІ ст.
24. Сучасні паперові гроші як джерело з політичної та економічної історії країн світу.

25. Українське просвітництво XVII-XVIII століть: джерела і історіографія.
26. Українське козацтво в етнічній історіографії XVIII-XX ст.
27. Військова тактика збройних формувань українського народу у XVIII-XIX ст.
28. Українське Національне Відродження XVI-XVII ст.: державницький аспект.
29. Спогади як джерело до вивчення діяльності Організації українських націоналістів.
30. Голокост в сучасній вітчизняній історіографії.
31. Українське питання у міжнародній політиці напередодні Другої світової війни.
32. Оцінка діяльності ОУН (б) та ОУН (м) в сучасній українській історіографії.
33. Україна в політичних планах Німеччини (1941 – 1944 рр.).
34. Етноконфесійні процеси в Україні в 1944 – 1953 рр.
35. Спогади як джерело до вивчення національно-визвольного руху на Поділлі у роки Другої світової війни.
36. Колабораціонізм в Україні у роки Другої світової війни: історіографічний аспект.
37. Польсько-українська війна 1918-1919 рр. в сучасній українській історіографії.
38. Мемуари як джерело вивчення українського націоналістичного руху на Західній Україні у 20-30-ті роки XX ст.
39. Процес українізації на Поділлі у 20-30-ті роки XX ст..
40. Політичні репресії на Поділлі у 20-х – 30-х рр. XX ст.
41. Більшовицька преса як історичне джерело вивчення суспільного життя західних областей УРСР у 20-30-ті роки XX ст.
42. Соціально-економічний розвиток Хмельниччини у 60-80-х роках XX ст.
43. Діяльність Михайла Грушевського в галузі української етнології та етнографії.
44. Українські політичні партії на підросійській Україні на початку XX ст.
45. Мемуари як джерело історії УНР.
46. Наукова спадщина М.С. Грушевського в оцінці сучасної вітчизняної історіографії.
47. Українська культура в наукових дослідженнях XIX-XX ст.
48. Розвиток української культури в країнах Центральної Європи у міжвоєнну добу. Історіографічний огляд.
49. Культурно-просвітницькі організації українців в країнах США і Канади. Джерела та історіографія.
50. Культура Галицько-Волинського князівства у джерелах.
51. Меценати розвитку української культури XIX ст.
52. Актуальні питання української культури на сучасному етапі (1991-2025 рр.).
53. Проблеми і здобутки української культури в другій половині XX ст.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Загальні методичні рекомендації з підготовки, оформлення, захисту та оцінювання кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів. Укладачі: В.М.Островерхов, Л.І.Біловус, К.З.Возьний, О.О.Луцишин, Г.Л.Монастирський, С.А.Надвиничний, С.В.Питель, С.К.Шандрук. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 83 с.
2. Карліна О.М. Магістерська робота з історії (методичні рекомендації до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт). Луцьк, 2022. 48с.
3. Кваліфікаційні роботи з історії : навч.-метод. посіб. для студ. іст. спеціальностей. Автори-упорядники: Мельничук О.А., Романюк І.М. Вінниця, 2020. 46 с.
4. Корнєшук В.В. Методичні рекомендації до написання випускної кваліфікаційної роботи магістра. 3-тє вид. Одеса: ОНПУ, 2020. 34 с.
5. Курсові роботи і кваліфікаційні роботи магістра : написання, оформлення, захист : методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти **бакалавра та магістра** спеціальностей «Філологія», «Середня освіта» / уклад. М. О. Биба, К. М. Васирина, М. В. Залужна, М. В. Маслова, Г. Ф. Морошкіна, Т. М. Уділова. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 69 с.
6. Методичні рекомендації до написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» / розроб. Н. А. Бачинська, Т. В. Новальська. Київ : КНУКіМ, 2023. 53 с.
7. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт магістра: для студентів спеціальності 052 «Політологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Укладач: Лавриненко Г.А. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 33 с.
8. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт. Уклад.: Н.А.Баріло, М.Б.Віра та ін.; за заг .ред. О.В.Чорненької. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2022. 53 с.
9. Методичні рекомендації до структури та оформлення кваліфікаційних робіт. (для здобувачів вищої освіти ОПП 014 Середня освіта (Історія). Укладачі: Добролюбська Ю. А. Одеса : Університет Ушинського, 2024. 48 с.
10. Методичні поради до написання курсових і кваліфікаційних робіт з історії. Укладачі: Л.Зашкільняк, Т.Полещук, Р.Шуст. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 28 с.
11. Методичні рекомендації до написання курсових і кваліфікаційних робіт для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра та магістра освітньої програми

«Середня освіта (Історія)» / уклад. О. М. Ігнатуша, Т. Г. Савчук, С. О. Терно, Г. Ф. Турченко. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 53 с.

12. Методичні рекомендації для написання дипломних магістерських Д558 робіт зі спеціальностей 032 «Історія та археологія», 014 «Середня освіта (історія)» для студентів денної та заочної форми навчання факультету історії, політології та міжнародних відносин / Укладачі: д.і.н., проф. Добржанський О.В., к.і.н., доц. Яценюк Г.М. Чернівці, 2021. 60 с.
13. Методичні рекомендації до написання та захисту кваліфікаційних робіт здобувачів спеціальності 032 «Історія та археологія» денної та заочної форми навчання / Київ: МДУ, 2023. 26 с. / уклад.: докт. іст. наук, проф. В.М. Романцов.
14. Методичні рекомендації з написання кваліфікаційних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти історичного факультету. Третє вид. доп. та перероб. / Автори-укладачі Валерій Степанков, Діана Яблонська. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 86 с.
15. Методичні рекомендації щодо написання та оформлення кваліфікаційної роботи. Розробники: Татаринов І.Є., Чорна Л.В.. Ізмаїл. 2016. 29 с.
16. Острянюк А. М., Кеда М.К., Стрілюк О.Б. Магістерська робота з історії: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2020. 58 с.
17. Тумаков О.І., Любавський Р.Г. Методичні рекомендації для написання курсових та дипломних робіт. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. 2019. 26 с.
18. Янченко Т. В., А. В. Католик А. В. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «магістр» Чернівці: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2020. 30 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

1. Гай-Нижник. П. Особистий сайт. URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/Diasporiana>. Електронна бібліотека.
URL: <https://diasporiana.org.ua/>
2. Державна архівна служба України. URL: <https://archives.gov.ua/ua/>
3. Електронна бібліотека «Україніка» URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=AUTHOR&P21DBN=UKRLIB>
4. Інститут історії України Національної Академії Наук. URL: <http://history.org.ua/uk>
5. Інститут всесвітньої історії НАН України. URL: <http://ivinas.gov.ua/uk/>
6. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. URL: <https://ipiend.gov.ua/>
7. Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України.
URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/>
8. Інтернет-архів. URL: <https://archive.org/>
9. Історичні джерела Середньовіччя. URL: <http://www.vostlit.info/>
10. Історія без міфів.
URL: <https://www.voutube.com/channel/UCXx3vVx9paWJ-BLZVqQ8CRQ>
11. Колекція цифрових копій наукової літератури.
URL: <http://www.librarv.chersonesos.org/index.php>
12. Лікбез. Історичний фронт. URL: <https://likbez.org.ua/ua/>
13. Національна та історична пам'ять.
URL: <https://old.uinp.gov.ua/sites/default/files/userupload/zbirnyk4.pdf>
14. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. Електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1539>
15. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. Електронні ресурси.
URL: <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/resursi-i-fondi/elektronni-resursv/>
16. Чтиво. Тека авторів. Електронна бібліотека.
URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/>

Методичне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НАПИСАННЯ ТА
ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ**

методичні рекомендації до написання, оформлення та підготовки до
захисту кваліфікаційних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня
вищої освіти зі спеціальності 032 «Історія та археологія»